

NSW-landgoed De Dannenkamp

Jaarverslag 2014

Ben Tilanus, Hoge Hexel, 14 september 2014, 0546-561316, tilanus@planet.nl

Percelen

‘Stinzenbos’, 1.5 ha, rond woning, met lelietjes van dalen, salomonszegel, dalkruid, stinkende gouwe, kleine balsemien (waarvan één met witte bloemen).

‘Vogelbosje’, 1 ha, met inheemse, besdragende struiken en stukje berken- en grovedennenbos, aan Derde Lageveldsweg.

‘Prikbosje’, 0.5 ha, met sleedoorn en meidoorn, aan Derde Lageveldsweg.

‘Leemkuilen’, 1 ha, met regenwater in plassen met leemlaag en zandlaag, aan Derde Lageveldsweg.

‘Plas-dras’, 2.5 ha, met grondwater in vier plassen (Yang, Yin, Fu, Ka), vier poelen (Eenoogje, Tweeogje, Drie-oogje, Vierogje), tien slenken, twee horsten, struweel, meidoornhaag, leefhaag, oeverzwaluwenkunstwand, vleermuizenkelder, aan Haarboersweg. Verder staan hier twee neptelefoonpalen met vijf neptelefoondraden voor de zwaluwen. Hier heb ik nog nooit één zwaluw op zien zitten. Wellicht te dicht bij het gevaarlijke bos? Mevrouw Mourmans zegt dat oeverzwaluwen nooit op telefoondraden zitten; maar buurman Beltman heeft verschillende boerenzwaluwennesten in de stal.

‘Paardenweitje’, 0.5 ha, omsingeld, aan Bekkenhaarsweg. Hier “paardenmengsel” gezaaid met 26 vlinderbloemigen en andere kruiden; het wordt niet bemest en er groeit alleen maar gras.

Vogels (en andere dieren)

Blauwborst – het biotoop is er klaar voor, dacht ik.

Boomkikker – het biotoop is er klaar voor, met poelen die kunnen opdrogen en een struweel van hazelaar, kornoelje, vlier, gelderse roos, vuilboom en braam.

Boomleeuwerik – zat hier in de jaren 2002-2005, sindsdien niet meer.

Boomvalk – vliegt vaak schetterend over.

Bosuil – in mei minstens drie takkelingen piepend in ‘Stinzenbos’.

Bosrietzanger – zat weer in de leefhaag.

Buizerd – in juli minstens drie jongen klagend en zwevend in ‘Stinzenbos’.

Dodaars – nieuwe soort!; eind augustus een paartje met één knollig jong in ‘Plas-dras’.

Geelgors – evenals vorig jaar twee paartjes, in ‘Vogelbosje’ en ‘Prikbosje’.

Gele kwikstaart – nieuwe soort!; ik hoorde dagenlang uit een aardappelveld tegenover de ‘Leemkuilen’ een soort “tsjr, tsjr”, in de verte lijkend op het ‘tsjwiet’ van de witte kwikstaart; vogelkenner gevraagd: “kwartelkoning?”; andere vogelkenner gevraagd: “kwartelkoning roept in de schemering, niet overdag, maar gele kwikstaart?”; maar wat moet een gele kwikstaart in zo’n steriel aardappelveld dat iedere week met gif besproeid wordt?; “ja, gele kwikstaart broedt juist in aardappelvelden”; en inderdaad, gele kwikstaart uit het aardappelveld zien vliegen en gaan zitten op prikkeldraad om ‘Leemkuilen’, eerst bruine rug, toen gele borst glanzend als de zon; ging foerageren in ‘Leemkuilen’, viel daarna weer neer in het aardappelveld en later zagen we hem op een aardappelstruik gezeten “tsjr, tsjr” roepen.

Grauwe vliegenvanger – jaarlijks bij huis.

Kievit – met jongen in ‘Plas-dras’.

Kleine plevier – nog wel paartje gezien in ‘Plas-dras’, maar de kale grond raakt al aardig begroeid.

Kwartel – nieuwe soort!; ik hoorde op een zomeravond een kwartel roepen (“kiss me quick”) uit het talud van ‘Plas-dras’, waar ik jaren geleden “patrijzenmix” gezaaid had, maar waar nu alleen nog maar brandnetels en gras over zijn (ik heb mijn geloof in ‘natuurzadenmengsels’ grondig verloren); buurman Beltman zei dat hij daar al het hele seizoen had gezeten.

Meerkoet – op eilandje in ‘Yang’ nest waar zes jongen uit kwamen; op eilandje in ‘Leemkuilen’ nest waar twee jongen uit kwamen.

Nachtzwaluw – kenners verbazen zich al jaren dat die nog niet bij ons zit; wij blijven luisteren.

Nijlgans – paar met twee jongen (vorig jaar paar met zes jongen); bewaren wel afstand tot de zwanen; de jagersman heeft permissie ze overhoop te schieten.

Oeverzwaluw – [zie Excel bijlage en fotobijlage van wand met genummerde gaten] 52 nestgaten vogels in zien vliegen (d.w.z. minstens twee keer een zwaluw in zien vliegen), 59 nestgaten vastgesteld met een peilstok (nestgat meegeteld als gat dieper dan 50 cm). De zichtwaarnemingen vonden plaats op 6 juni, 13 juni en 21 juni, telkens gedurende een uur. Aangezien de zwaluwen vaak in een groepje arriveren, heb ik veel invliegbewegingen gemist. (Uitvliegbewegingen kan ik niet thuisbrengen in het juiste gat.) De meeste waarnemingen deden mijn vrouw en ik op 6 juni (193); op 13 juni waren het er al minder (155); op 21 juni nog minder (145). Op 21 juni zagen we veel kopjes in de nestopeningen en was waarschijnlijk een aantal nesten al uitgevlogen. Er waren dus minder invliegbewegingen, maar wel veel gefladder voor de kunstwand, waarschijnlijk van jongen. Als ik half augustus voor de kunstwand langs liep, kwamen er nog veel zwaluwen uit de nestgaten, waarschijnlijk jongen die nog enig tijd verbleven in de veilige nestholte.

Eerdere conclusies gaan ook nu weer op. Het maakt de zwaluwen niet uit of het gat in de kunstwand 9 cm (29 gaten bewoond) of 11 cm (30 gaten bewoond) doorsnede heeft. De zwaluwen doen er alles aan om hoog te nestelen: 46 van de 54 gaten tussen 1.5 en 2 m hoog waren bezet en slechts 13 gaten tussen 1 en 1.5 m. De kolonie wil liever niet groter worden, dan in de lage nestgaten nestelen (voorzover een kolonie iets wil). De kolonie lijkt aan te voelen dat de lagere gaten minder veilig zijn en dat riet, kattestaart, watermunt en harig wilgenroosje met gemak een meter hoog worden (voorzover een kolonie iets aanvoelt). In oktober, als de grondwaterstand het laagst is, laat ik een kraantje de oeverzwaluwenbult 1.5 m diep omzetten. In maart spit ik de kruin van de bult dan nog eens om en smeer de gaten in de kunstwand vol met zand, op een richeltje na. Dit onderhoud heeft dit jaar goed gewerkt. De kraan kostte € 80. Om 60 nestgaten met de hand uit te boren en weer met zand te vullen, waren wel vier mandagen nodig geweest.

Vanaf volgend jaar zal ik geen zichtwaarnemingen meer doen, maar alleen rond half september de nestgaten peilen.

Patrijs – zelden of nooit hoor ik nog de hese roep “Pah-trijs”; zou de kwartel de plaats van de patrijs ingenomen hebben?

Putter – veel gehoord in ‘Stinzenbos’; zullen hier wel gebroed hebben.

Raaf – in maart nog wat ravengeluiden, daarna niet meer (Robert Brunink had vorig jaar hier een raventerritorium vastgesteld).

Roodborsttapuit – vorig jaar door Robert Brunink bij zijn broedvogelinventarisatie vastgesteld, maar ik heb er nog nooit een gehoord of gezien.

Scholekster – vertoeft geregeld in ‘Plas-dras’.

Spotvogel – vorig jaar nog de ‘grootste spotvogeldichtheid van Twente’ (volgens Robert Brunink), zijnde drie paartjes; dit jaar geeneen meer.

Torenvalk – al in geen jaren gezien.

Vleermuizen – de vleermuizenkelder is voor het derde jaar in januari geïnspecteerd door Geert Euverman en Rick Ruis; het blijft een goeie kelder die de eeuwen zal kunnen trotseren, maar nog geen vleermuizen en zelfs geen vlinders (wel ongeveer 15 franjestaarten in een nestkastje in het ‘Stinzenbos’).

Witte kwikstaart – een van de eerste lentevreugdes; zit graag in ‘Plas-dras’ en ‘Leemkuilen’.

Wulp – laat zich vaak horen en zien op ‘Plas-dras’, maar ik weet niet waar hij broedt.

Zwaan – wekenlang broedde er een op het eilandje in ‘Yin’; ik trof later een verlaten nest aan met vier eieren; mogelijk zijn er jongen uitgekomen en is de familie meteen vertrokken, maar waarschijnlijker acht ik het dat het nest verstoord is.

Planten

Akkerdistel – breidt zich agressief uit, maar alleen op de taluds met zwarte grond.

Berk – opslag is een plaag; boompjes van 10 cm hoog hebben al wortels van 1 m horizontaal door het zand.

Bitterling – (maaisel uit Goeree) nog enkele exx gevonden.

Boerenwormkruid – enkele pollen, die het niet goed doen.

Breedbladige wespenorchis – drie planten met vier stengels; wij hopen dat de drastische dunning van het berkenbosje en het grovedennenbosje van afgelopen herfst effect zal hebben. Een orchideeënkenner zei: “Spit een stuk gras om, dan heb je kans dat er 60 exx bij komen”. Maar daar heb ik geen puf in, want er is ook kans dat er 0 exx bij komen.

Brem – heeft prachtig gebloeid. De jonge bremmetjes hebben last van vraat.

Cichorei – zaait zich uit.

Dophei – enkele exx gespot, maar zou massaal in ‘vochtige heide’ moeten voorkomen – waar blijft ie?

Cranberry – (uitgelegd) is bijna verdwenen.

Duizendguldenkruid – (maaisel uit Goeree) dit jaar magertjes.

Els – de ergste plaag; als ik een boompje van hoogte h uittrek, is de doorsnede van de wortelplak die ik lostrek ook h.

Fijnstraal – nagenoeg verdwenen, behalve op de omgespitte kruin van de oeverzwaluwenkunstwandbult.

Gagel – (aangeplant) gedijt goed, een lust om te zien.

Honingklaver – vorig jaar nog gewied, dit jaar totaal verdwenen, geeneen ex.

Jacobskruiskruid – enkele exx uitgerukt.

Klokjesgentiaan – (zaad van Faaijersheide) loopt licht terug (?).

Kornoelje – struiken in ‘Vogelbosje’ groeien boven reënvraat uit.

Lancetbladige aster – nog enkele exx.

Knikkend nagelkruid (?) – (uit onze tuin (?)) vergeten naar de bloeiwijze te kijken, maar staat er blakend bij.

Kruipwilg – (aangeplant) doet het wel, maar kruipt niet erg. Als ze geen man blijken te zijn, zoals beloofd, gaan ze eruit. Twee zaailing-wilgen, die echt lustig kruipen, mogen blijven staan.

Lisdodde – blijft kraag om ‘Leemkuilen’; ik spit uit alle macht zaailingen uit de oever van ‘Plas-dras’, die nog steeds aardig kaal blijft.

Melde – alleen eerste jaar (2010) een explosie; sindsdien totaal verdwenen.

Parnassia – (maaisel uit Goeree) breidt zich prachtig uit in ‘Plas-dras’, maar niet zo in ‘Leemkuilen’.

Pitrus – geen zorgelijke hoeveelheid, evenmin als de konijnen in onze tuin.

Ratelaar – aardig veel in ‘Leemkuilen’.

Riet – groeit wel overal, maar niet tierend. Verbreidt zich via 10 meter lange slierten, die weer afbreken en elders aanspoelen en dan meteen weer onuitrukbaar in de grond vastzitten. Ik ga het gevecht tegen het riet niet aan.

Rode klaver – in ‘Plas-dras’.

Rozenkransje – (maaisel uit Goeree) handhaaft zich in ‘Plas-dras’.

Sintjanskruid – verspreidt zich aardig in ‘Leemkuilen’.

Stijve ogentroost – (maaisel uit Goeree) dit jaar niet opgemerkt.

Struikhei – dit jaar een maand lang prachtig gebloeid en uitgebreid dank zij de vele regen; éne witte struikje staat er nog.

Wateraardbei – (uitgelegd) blijft net in leven.

Waterdrieblad – (uitgelegd) breidt wel uit in ‘Fu’.

Watermunt – zaait zich uit.

Waterpest – ‘Plas-dras’ lijkt er vol mee, maar doodachtig.

Waterweegbree – zaait zich uit langs de waterrand.

Wilg – diverse soorten vormen een plaag in de “vochtige heide”-natuurgebieden, maar minder erg dan berk en els.

Wolfspoot – verbreidt zich.

Zwarte toorts – (uit onze tuin?) groeit her en der in het zand.

Onderhoud

Die enkele boom in het ‘Stinzenbos’ die gekapt moet worden, dat lukt nog wel en het hout kan ik goed gebruiken voor mijn kachel. Ik mag jaarlijks enkele van de 600 bomen die naar mijn mening gekapt moeten worden in het stinzenbos van de buurman, BV Exploitatiemaatschappij Het Hexel (18 ha), weghalen. Ik heb 75 m³ houtopslag verdeeld in vijf compartimenten à 15 m³, die ik in een vijfjarige cyclus wil opstoken en weer vullen.

Maar de bosopslag op de natuurterreinen is andere koek. Met Dick Berkhof heb ik als eerste de prachtige parnassiavelden gewied en buurvrouw Bertie van der Spek houdt ervan om ook af en toe een uurtje te wieden, maar ik kan het niet bijhouden. Vandaar dat hele oppervlakten opslag dit jaar met een “balkmaaier” (een soort reuzentondeuse) zijn gemaaid, die nog maar net door de twee jaar oude elzenstammen heen kwam. Ik besef dat ik al die opslag weer terugkrijg, al heb ik een klein hoopje dat het gras de opslag overwoekert. Ik peins over een maai- en afvoercombinatie, die het maaisel ook afvoert en de verschraling helpt, maar weet niet hoe groot de ravage zal zijn.